

JAVNI POZIV ZA DODJELU SREDSTAVA ZA POTICANJE KOMPLEMENTARNIH DJELATNOSTI U 2021. GODINI – prvi rok

Obrazloženje umjetničkih savjetnica za komplementarne djelatnosti

Na prvom roku Javnog poziva za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2021. godini pristiglo je **245 prijava** u sljedećim kategorijama: djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture, filmski festivali i druge audiovizualne manifestacije, izdavaštvo u području audiovizualnih djelatnosti, programi audiovizualnih udruga i organizacija, programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela, programi stručnog usavršavanja i/ili edukacije, programi proučavanja i kritičkog vrednovanja audiovizualnih djelatnosti i programi zaštite audiovizualne baštine, uključujući kinotečnu djelatnost.

Savjetnice za komplementarne djelatnosti, Mirna Belina, Ivana Ivišić i Vera Robić-Škarica, za financijsku podršku preporučile su **179 programa** u ukupnom iznosu od **8.125.300 kuna**, što je Hrvatsko audiovizualno vijeće odobrilo.

Naglašavamo novinu u kategoriji komplementarnih djelatnosti. Naime, od ovoga roka Javni poziv za poticanje komplementarnih djelatnosti podijeljen je na dva dijela. Ovaj, prvi rok donosi rezultate u prosincu 2020. godine, a rezultati drugoga roka bit će poznati otprilike u travnju 2021. godine za projekte koji se odvijaju u drugoj polovici sljedeće godine. Željele bismo naglasiti i donošenje novih naputaka, odnosno smjernica za sastavljanje detaljnog opisa programa i troškovnika te malo izmijenjenu prijavicu. To je u većini slučajeva donijelo znatno konciznije prijave.

U postupku procjenjivanja prijava vodile smo se nizom kriterija. Osnovni kriteriji bili su:

- **kvaliteta, izvedivost i održivost programa (od sadržajne do produkcijske razine)** – za sufinanciranje su odobreni programi koji vode računa o vidljivosti i dostupnosti projekta za profesionalce i javnost; programi koji zaokruženo i jasno komuniciraju svoje planove u prijavi; programe koje izvršavajuiskusni, educirani timovi; programi koji podižu ljestvicu izvrsnosti u svome sektoru; programi koji pokazuju tendenciju prema umrežavanju i lokalnom ili međunarodnom partnerstvu;
- značaj programa za relevantan kontekst, dakle, ovisno o programu, od lokalne zajednice preko nacionalnog značaja do međunarodne prepoznatljivosti i važnosti za audiovizualni sektor;
- kontinuitet programa, odnosno njegova dugoročna usmjerenost, dostupnost projekta, vidljivost i komunikacija sa profesionalcima i javnosti; (**strateška usmjerenost projekta na budućnost**) – predloženi su višegodišnji programi koji opravdavaju nastavak financiranja kvalitetom, sustavnošću i javnom važnosti; jednokratna događanja

predložena su iznimno; kod projekata koji su prvi put predloženi za sufinanciranje savjetnike je zanimala specifičnost projekta i doprinos raznovrsnosti audiovizualnih sadržaja lokalno, nacionalno i na međunarodnoj razini;

- kvaliteta programa – konkretni, realni i strateški planovi u umjetničkom, organizacijskom i financijskom smislu;
- kvaliteta prijave, kvaliteta i iskustvo projektnog tima u pojedinoj programskoj komplementarnoj djelatnosti za koju se prijavljuje (stabilni i dostatni izvori prihoda za kontinuirano obavljanje aktivnosti tijekom razdoblja ostvarivanja projekta, stručne kompetencije i kvalifikacije potrebne za provođenje predložene aktivnosti);
- prethodna izdanja programa (ako nije prvo izdanje);
- ispunjavanje obaveza vezanih uz prethodno realizirane programe;
- odjek programa i komunikacija s javnosti (prije, tijekom i nakon održavanja programa);
- povezivanje i suradnja.

Savjetnice su posebnu pozornost posvećivale projektima koji nude različite aspekte audiovizualne edukacije – posebice djece i mladih jer je to jedan od prioriternih ciljeva navedenih u Nacionalnom programu promicanja audiovizualnog stvaralaštva.

Želimo istaknuti da je broj prijavljenih programa vrlo visok – čak 245 na prvom roku (za ilustraciju, prošle je godine na oba roka prijavljeno 428 prijava) – što dovodi u pitanje održivost komplementarnih djelatnosti u okviru financijskih mogućnosti Hrvatskog audiovizualnog centra. Broj prijava svake godine raste, ukazujući na važnost povećanja budžeta za komplementarne djelatnosti.

Kao i svake godine, u svim kategorijama prepoznati su prioritetni programi za koje su predložene i najviše potpore. Riječ je o programima od iznimne ili visoke vrijednosti koje možemo držati temeljnima za očuvanje i razvoj audiovizualnog stvaralaštva u Hrvatskoj, odnosno o programima velike regionalne ili lokalne važnosti ili pak onima koji su važni za razvoj pojedinih djelatnosti ili žanrova. Neke od njih navodimo u nastavku.

Djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture

Ova se kategorija odnosi na kinoprikazivačku djelatnost, godišnje filmske programe, programe nekomercijalnih kina, medijateke, radionice i edukacije za neprofesionalce (djecu, mlade, seniore/umirovljenike, osobe s invaliditetom...), različita umrežavanja i suradnju između pojedinaca, institucija, klubova, udruženja, organizacija, udruga u području audiovizualnih djelatnosti, izložbe posvećene audiovizualnoj djelatnosti, djelatnicima i profesionalcima, inkluzivne/senzorne projekcije...

Kategorija je donijela čak 128 prijava, dakle više od pola prijava na ovome roku, s time da treba uzeti u obzir da je dosta programa orijentirano na cijelu godinu pa su se stoga prijavljivali sada, a ne na sljedećem roku. Savjetnice su posebnu pažnju posvetile

umjetničkim kinima u većim urbanim središtima kojima su predložene i odobrene potpore s obzirom na kvalitetu i važnost programa. Od programa možemo izdvojiti filmske programe Kina Tuškanac, koje vodi Hrvatski filmski savez (Zagreb) i Art-kina Croatia (Rijeka). Od centara za kulturu i pučkih otvorenih učilišta izdvajamo redovite prikazivačke programe u Samoboru, Varaždinu, Daruvaru, Svetom Ivanu Zelini, Dubrovniku itd. Posebno ističemo program Kina Urania Kinematografa Osijek pod nazivom *Resonance Cinema*, koji je dobio potporu Europske komisije pa smo stoga predložile praćenje tih sredstava. Izdvajamo i dva programa revitalizacije dijelova Hrvatske koja nemaju kina poput programa Kino Mediteran, koji se održava tijekom godine na dalmatinskim otocima (Festival mediteranskog filma Split) i novog programa Kino Istra/Movies in Motion (Motovun Film Festival), koji također stiže sa sredstvima Europske komisije, a uključuje partnerstvo s organizacijama iz Slovenije, Italije, Hrvatske i Velike Britanije. U ovoj se kategoriji, kao i prethodnih godina, ističu kontinuirani obrazovni programi i radionice Kinokluba Zagreb te udruga Restart i Blank. Od programa za djecu i mlade naglašavamo važnost rada udruge Djeca susreću umjetnost i Bacača sjenki.

Filmski festivali i druge audiovizualne manifestacije

Kategorija se odnosi na filmske festivale, audiovizualne manifestacije, smotre, revije, tjedne filmova, dane filmova, autorske i nacionalne cikluse, filmske večeri, retrospektive, razna obilježavanja i obljetnice i sl.

Na ovome roku iznosi za sufinanciranje u ovoj kategoriji nisu najviša proračunska stavka u okviru komplementarnih djelatnosti, već je to kategorija Djelatnosti razvijanja AV kulture. Savjetnice su se držale dosadašnjih kategorizacija u ovome području pa su tako najviši iznosi predloženi i odobreni festivalima međunarodnog ugleda poput Animafesta Zagreb i ZagrebDoxa. Po iznosima ih slijedi Festival mediteranskog filma Split, a zatim Dani hrvatskog filma, Subversive Film Festival, Festival tolerancije i Filmske mutacije. Također, napominjemo da festivali posebno prijavljuju profesionalne edukacijske programe u kategoriji programa stručnog usavršavanja i edukacije te da nas na drugom roku očekuju prijave festivala i audiovizualnih manifestacija koji se održavaju u drugom dijelu godine.

Izdavaštvo u području audiovizualnih djelatnosti

Kategorija se odnosi na DVD i Blu-ray izdanja, knjige i e-knjige: teorijska, povijesna, publicistička izdanja i radove iz područja audiovizualnih djelatnosti, publikacije koje se odnose na analizu audiovizualnog sektora, prijevode i objave filmološke literature, zbirke filmoloških tekstova, monografije, časopise, biltene, zapise, online portale, izdanja i publikacije...

Najviši iznos za potporu tradicionalno je dodijeljen filmološkom časopisu *Hrvatski filmski ljetopis*, koji je prošle godine doživio stoto izdanje. Drugo mjesto po iznosu

zauzima monografija *50 godina Animafesta Zagreb* (Hulahop d.o.o.). Od ostalih filmskih tiskanih izdanja tu je knjiga Hrvoja Turkovića *Tipovi filmskog izlaganja* (Hrvatski filmski savez), *Nedeljko Dragić: Vučko 2*, knjiga snimanja za dva animirana filma (Vedis d.o.o.), *Kako se kalio čelik* Igora Grubića (AM centar audiovizualne kulture i multimedije), *Martin u oblacima* (Hrvatski filmski savez), *Oslobođena forma – Poetika jugoslavenskoga eksperimentalnog filma 1960-ih i 1970-ih* Petre Belc Krnjajić (Multimedijalni institut). Ostali programi u ovoj kategoriji odnose se na internetske portale i platforme: Kurziv, K-zona, Dokumetar itd.

Programi audiovizualnih udruga i organizacija

U ovoj se kategoriji nalazi sve što pripada u redovitu godišnju aktivnost audiovizualnih udruga i organizacija: članarine u organizacijama, organizacija sastanaka i tribina, pretplate na stručnu literaturu, putni troškovi i troškovi smještaja prilikom odlazaka na stručne sastanke, redoviti programi, održavanje stručnog usavršavanja, tribina, stručnih skupova, umrežavanja, partnerstva, promocija, prezentacija, radionice, izrada propisa, izložbe, baze, web stranice...

Umjetničke savjetnice prepoznale su važnost kontinuiranog djelovanja strukovnih udruga poput Hrvatskog društva filmskih djelatnika, Hrvatske udruge producenata, Društva hrvatskih filmskih redatelja, Hrvatskog društva filmskih kritičara, Hrvatske udruge filmskih snimatelja i Saveza scenarista i pisaca izvedbenih djela. Ističe se, naravno, i rad Hrvatskog filmskog saveza i Hrvatske mreže neovisnih kinoprikazivača te niza udruga čija redovita godišnja djelatnost podrazumijeva ponajprije edukativnu djelatnost, a to su udruge Blank, Kino klub Split, Kinoklub Karlovac, Pulska filmska tvornica, Filmsko-kreativni studio Vanima itd. Želimo naglasiti i dva dječja kluba koji imaju izuzetne rezultate i kontinuitet djelovanja, a to su ŠAF Čakovec i FKVK Zaprešić.

Programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela

Kategorija se odnosi na programe promocije i prodaje, web stranice i baze koje su napravljene za potrebe promocije i prodaje audiovizualnih djela.

Za nastavak sufinanciranja odobrena su tri programa: programi Kinedok i Izdavaštvo i distribucija hrvatskih dokumentarnih filmova u regiji udruge Restart te program internetske platforme za gledanje i promociju hrvatskog filma Croatian film (UO Zagreb Film Festival) koja je posvećena hrvatskom filmu. Prvi put je odobreno financiranje SVoD platforme SVEVID (Svevid d.o.o.) koja u svom katalogu stavlja naglasak na hrvatske filmove svih vrsta, trajanja i žanrova. Iako je distribucija i promocija audiovizualnih djela putem online platformi postala nužnost, prednost je dana programima koji kroz svoje kataloge pokrivaju široki spektar naslova i predlažu jasan plan pristupa tržištu i ciljanoj publici.

Programi stručnog usavršavanja i/ili edukacije

Kategorija se odnosi na događanja namijenjena audiovizualnim profesionalcima ili profesorima – radionice, pitching forume, medijske škole, edukacijske platforme, seminare, simpozije i ostale oblike usavršavanja znanja iz audiovizualne umjetnosti i pedagogije.

Za sufinanciranje je predloženo i odobreno devet programa koji su kvalitetom prijave i opisom daljnjeg razvoja programa potvrdili važnost sufinanciranja. Radi se o programima za stručno usavršavanje filmskih profesionalaca iz područja scenaristike, dokumentarnog filma i programa profesionalnih platformi koji se održavaju u sklopu domaćih filmskih festivala (ZagrebDox PRO i Animafest PRO), bilo da je njihovo odvijanje planirano uživo ili online. Umjetničke savjetnice izdvajaju kao pozitivne primjere Restartov Laboratorij i scenarističke programe Palunko u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza i program Branko Bauer Društva hrvatskih filmskih redatelja. Potvrđuje se daljnje sufinanciranje pitching foruma Circle – Women Doc Accelerator (modul 2) u organizaciji Sekvence d.o.o. i program industrije Festivala mediteranskog filma Split (Industrija 1.0), koji su na prošlom javnom pozivu prvi put ostvarili potporu te nastavak sufinanciranja programa Medijski izazovi – škola za profesore u organizaciji Udruge Manda – film i riječ. Prvi put je za potporu predložen i odobren program radionice prezentacije filmskih projekata u organizaciji Umjetničke organizacija Pulpa.

Proučavanje i kritičko vrednovanje audiovizualnih djelatnosti

Kategorija se odnosi na projekcije s tribinama, tribine, znanstvene skupove, simpozije, okrugle stolove, konferencije, gostovanja profesionalaca i predavanja, druga audiovizualna događanja i programe u kojima je fokus istraživanje i proučavanje audiovizualnih djelatnosti...

Uz potporu redovitim programima poput Restartova *Masterclassa* i *Vizualnog kolegija* Multimedijalnog instituta ističe se i potpora udruzi Jučer, danas, sutra za izdavanje ploče *Zvuk hrvatskog filma: Glazba iz animiranog serijala Baltazar*. Od ostalih programa izdvajamo Animafestov međunarodni skup *Scanner* i nekoliko Restartovih programa razgovora i tribina.

Zaštita audiovizualne baštine uključujući kinotečnu djelatnost

Kategorija se odnosi na programe zaštite audiovizualne građe uključujući izvorne slikovne i zvučne elemente, restauraciju, digitalizaciju audiovizualnih djela i popratnih materijala i gradiva, organiziranje i održavanje arhivskog gradiva, popisivanje i katalogiziranje audiovizualnog gradiva...

Predložena je i odobrena potpora za projekt filmskog i video arhiva HFS-a.

Kao i prethodne godine, umjetničke savjetnice žele posebno naglasiti da su za godišnji plan zaštite i restauracije audiovizualnoga gradiva Hrvatskoga državnog arhiva – Hrvatske kinoteke osigurana sredstva izvan programskih sredstava za komplementarne

djelatnosti u iznosu od milijun kuna.

Za kraj, umjetničke savjetnice žele pohvaliti djelovanje Hrvatskog audiovizualnog centra koji je podijelio Javni poziv za komplementarne djelatnosti na dva roka kako bi izašao u susret organizacijama koje se odvijaju u drugoj polovici godine. Također, savjetnice pozdravljaju strukturnu izmjenu prijavnice i donošenje smjernica vezanih uz dokumentaciju koja se prijavljuje na javni poziv. Jasnija definicija bitnih elemenata prijave pomaže ne samo umjetničkim savjetnicima pri procjeni nego i predlagateljima programa.

Željele bismo naglasiti nekoliko izazova s kojima smo se susretale i mi, ali i bivše kolege savjetnici, a to je prije svega neodrživost budžeta komplementarnih djelatnosti s obzirom na rastući broj prijava na javni poziv. Uz neodrživost ovakvog budžeta, na koji svake godine savjetnici u raznim sazivima upozoravaju, problem je i činjenica da lokalna zajednica ne sufinancira programe dovoljno ili ih uopće ne sufinancira te da je većini programa Hrvatski audiovizualni centar jedini potencijalni izvor prihoda.

Ono što je doprinijelo porastu broja prijava kroz godine je svakako digitalizacija kina, koja su počela prijavljivati svoje programe, pojava inicijativa vezanih uz filmsku pismenost i edukaciju, koje su pokušale odgovoriti na nesustavan pristup medijskoj i filmskoj pismenosti u školstvu i pojačana potreba za edukacijom u sektoru, koja je utjecala na porast broja prijava koje se tiču edukacije u raznim područjima djelovanja. Poznata su četiri modela provođenja odgojnih programa vezanih uz medijsku pismenost i edukaciju: 1. uvođenje posebnog predmeta u obrazovni sustav, 2. medijska kultura kao dio postojećeg predmeta (obično materinskog jezika), 3. uključivanje u različite predmete i 4. provođenje radionica i tečajeva kao dio programa udruga ili kao slobodna aktivnost u školama. U Hrvatskoj se uglavnom provodi model medijske pismenosti u okviru predmeta Hrvatskog jezika te djelomice model uključivanja u druge predmete i provođenje radionica, što pak ovisi o interesima učitelja i entuzijazmu pojedinaca. I ovom prigodom, kao što su to činili naši prethodnici, naglašavamo nužnost veće suradnje između Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti i obrazovanja i Hrvatskog audiovizualnog centra. Napominjemo i da su kvalitetu brojnih programa komplementarnih djelatnosti prepoznali i na europskim fondovima na kojima dobivaju sredstva koja je u okviru sredstava kojima raspolažemo teško *matchirati*.

No, naravno, najveći je problem savjetnica bio procijeniti održivost i izvedbu programa u narednoj godini s obzirom na krizu izazvanu koronavirusom koja je itekako pogodila veći dio komplementarnih djelatnosti. Većina organizatora se iznimno dobro snašla; neki su ovogodišnji program izvršili u izvornom obliku, neki su kombinirali uživo i online

izdanje, a neki su morali izvršiti programe isključivo u online izdanju. Važno je napomenuti da je komunikacija s Centrom bila pravovremena i da su se mjere poštovale.

Za kraj, važno je – kao i svake godine – napomenuti važnost komplementarnih djelatnosti i ukazati na činjenicu da se programi održavaju po cijeloj Hrvatskoj, a nerijetko su i jedina filmska manifestacija, događanje ili edukacija u pojedinim manjim mjestima te da kao takvi imaju posebnu vrijednost. Programi komplementarnih djelatnosti su, kao što im i naziv kaže, komplementarni, odnosno zajedno s audiovizualnim djelatnostima i filmskim stvaralaštvom čine cjelinu i pripadaju u važne ciljeve navedene kao prioritetne u Nacionalnom programu promicanja audiovizualnog stvaralaštva. Razvoj jednog dijela sektora u neposrednoj je vezi s drugim. Vrijednost ovoga sektora zbog svoje sveobuhvatne i disperzivne prirode možda nije na prvi pogled uočljiva i mjerljiva, ali ona se nalazi u stotini manjih i većih mjesta i gradova, u školama, kinoklubovima, manjim i većim kinodvoranama, u brojnim edukacijama, izdanjima, kinoprojekcijama, među tisućama ljudi: djece, mladih, profesionalaca i filmskih entuzijasta.

Umjetničke savjetnice za komplementarne djelatnosti
Mirna Belina, Ivana Ivišić, Vera Robić-Škarica